

Základní pravidla pro zpracování archiválií verze 2015

P Ů V O D C I

OSNOVA

1. Kdo je původcem archivního fondu (sbírky)
2. Postavení původce v kontextu archivního popisu
3. Jak původce určit
4. Jak původce popsat

ZDROJE A POMŮCKY

- Základní pravidla pro zpracování archiválií, verze 2015, část 6
- Metodický pokyn č. 3/2017 odboru archivní správy MV k vedení evidence původců jako součásti evidence Národního archivního dědictví (č.j. MV 87784-1/AS-2017)
- Metodické návody ke zpracování jednotlivých typů fondu vydávané odborem archivní správy MV

Základní pravidla pro zpracování
archiválií
verze 2015

1.

KDO JE PŮVODCEM
ARCHIVNÍHO SOUBORU

KDO JE PŮVODCEM

ROZDÍLNÉ CHARAKTERISTIKY ČINNOSTI PŮVODCE

- Původce je ten, **z jehož činnosti dokument vznikl**; za dokument vzniklý z činnosti původce se považuje rovněž dokument, který byl původci **doručen nebo jinak předán** (*zákon č. 499/2004 Sb.*)
- Původce je entita, která **vytvořila, shromáždila nebo spravovala dokumenty** při provádění svých osobních nebo korporátních (úředních) aktivit (*mezinárodní standard ISAAR CPF*)

STRUKTURA PŮVODCŮ

TYPY (TŘÍDY) PŮVODCŮ

- korporace
- dočasná korporace (událost)
- rod/větev rodu
- osoba

Základní pravidla pro zpracování
archiválií
verze 2015

2.

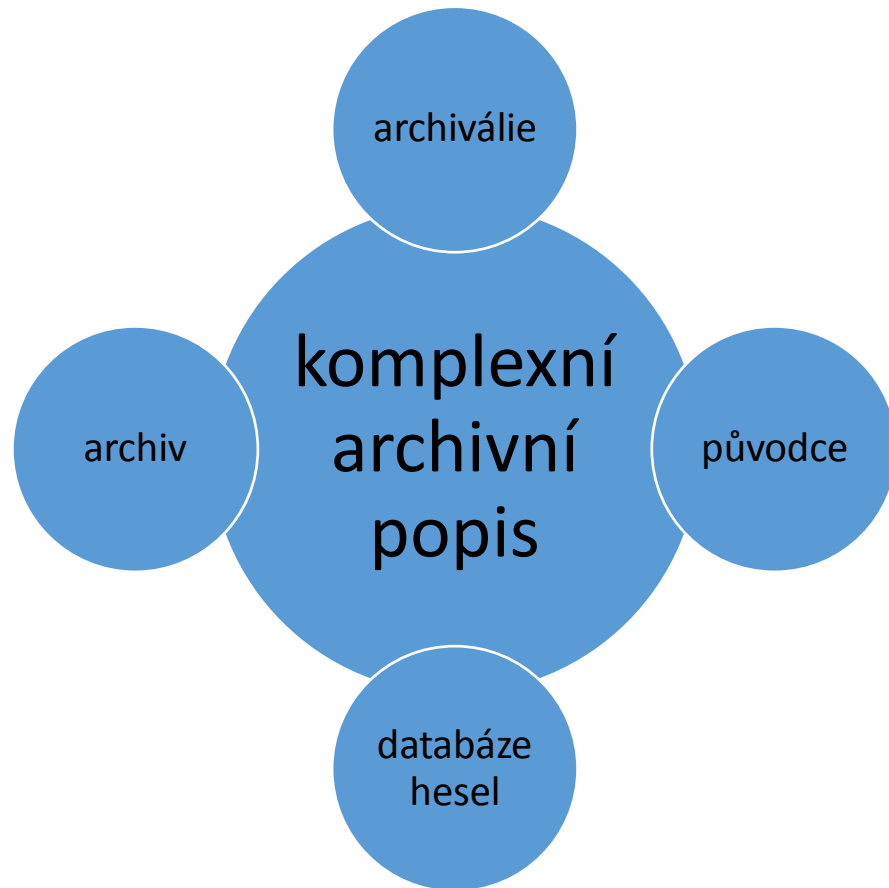
POSTAVENÍ PŮVODCE V
KONTEXTU ARCHIVNÍHO
POPISU

POSTAVENÍ PŮVODCE

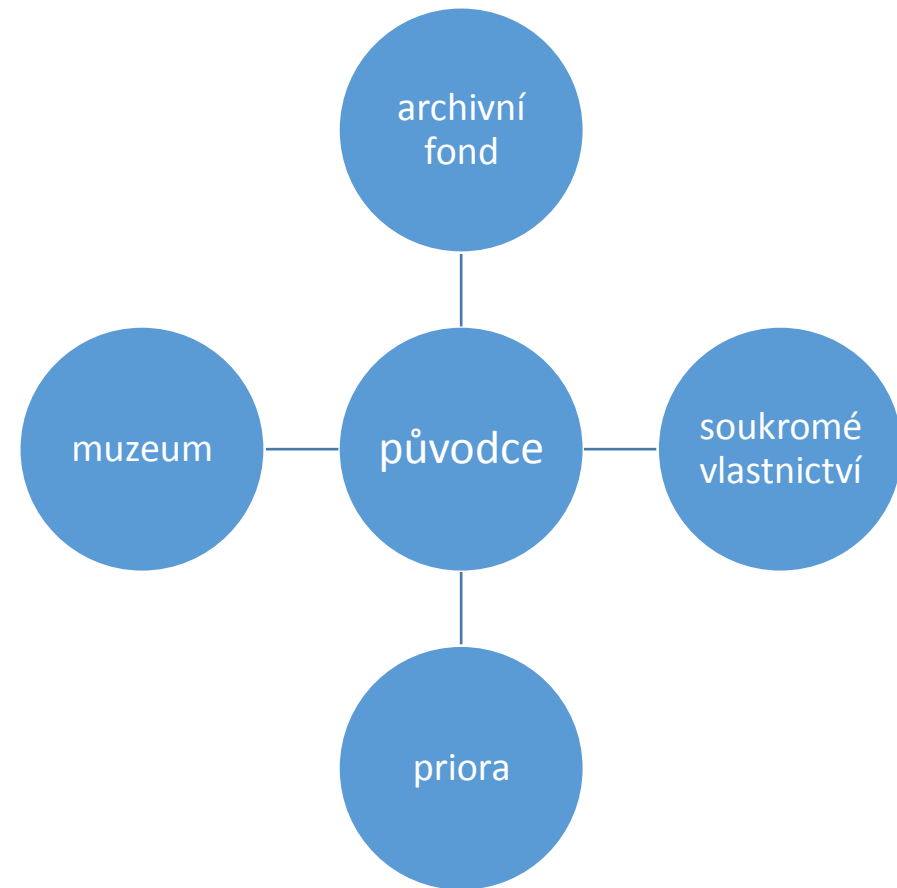
- ODDĚLENÍ EVIDENCE PŮVODCŮ JAKO SAMOSTATNÉ INFORMAČNÍ VRSTVY
- VŠICHNI PŮVODCI JSOU PLNOHODNOTNÍ A ROVNOCENNÍ

POSTAVENÍ PŮVODCE

Struktura komplexního archivního popisu

Původce a jeho archiválie

Základní pravidla pro zpracování archiválií verze 2015

3.

JAK PŮVODCE URČIT

PRINCIPY TVORBY ARCHIVNÍCH SOUBORŮ

PERTINENCE

sbírky

PROVENIENCE

fondy

PŮVODCE SBÍRKY

PODLE CHARAKTERU ARCHIVÁLIÍ TVOŘÍCÍCH SBÍRKU

- tvůrce sbírky (archiválie neúřední či hromadné povahy)
- původce archiválií uložených ve sbírce

PŮVODCE FONDU

A)

REGISTRATURY NĚKOLIKA
PŮVODCŮ SPOJENÝCH DO
JEDINÉHO FONDU

identifikace původců
podle správního vývoje

B)

ARCHIVÁLIE JEDNOHO
SAMOSTATNÉHO PŮVODCE VE
FONDU DRUHÉHO PŮVODCE

struktura registratury

A) ARCHIVÁLIE NĚKOLIKA PŮVODCŮ SPOJENÝCH DO JEDINÉHO FONDU

UKÁZKA IDENTIFIKACE PŮVODCŮ – FOND OKRESNÍ ÚŘAD

Fond	Původci identifikovaní v Metodickém pokynu č. 3/2017	
	Původce	Doba působnosti
Okresní úřad (1850-1945)	Okresní hejtmanství	1.2.1850-25.5.1855
	Okresní úřad	26.5.1855-30.8.1868
	Okresní hejtmanství	31.8.1868-1919
	Okresní správa politická	1919-30.11.1928
	Okresní úřad	1.12.1928-1945

A) ARCHIVÁLIE NĚKOLIKA PŮVODCŮ SPOJENÝCH DO JEDINÉHO FONDU

UKÁZKA IDENTIFIKACE PŮVODCŮ – FOND ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Fond	Původci identifikovaní v Metodickém pokynu č. 3/2017	
	Původce	Doba působnosti
Základní škola	Osmiletá střední škola	1953-1961
	Základní devítiletá škola	1961-1978
	Základní škola (osmiletá docházka)	1978-1990
	Základní škola (devítiletá docházka)	1990-2002
	Základní škola, příspěvková organizace	od r. 2003

B) ARCHIVÁLIE NĚKOLIKA PŮVODCŮ SPOJENÝCH DO JEDINÉHO FONDU

UKÁZKA IDENTIFIKACE PŮVODCŮ – FOND STÁTNÍ STATEK

Fond	Původci identifikovaní v Základních pravidlech, s. 167-175	
	Původce	Doba působnosti
Státní statek, s. p., Králíky	Státní statek v Králíkách, národní podnik	1952-1960
	Státní statek v Králíkách, národní podnik se sídlem v Králíkách	1960-1988
	Statek Králíky, státní podnik	1988-2000

A) ARCHIVÁLIE NĚKOLIKA PŮVODCŮ SPOJENÝCH DO JEDINÉHO FONDU

ZMĚNY, JEJICHŽ CHARAKTER VŽDY VYŽADUJE IDENTIFIKACI NOVÉHO PŮVODCE

- zásadní reorganizace spojená se změnou věcné nebo územní působnosti
- změna statutu

A) ARCHIVÁLIE NĚKOLIKA PŮVODCŮ SPOJENÝCH DO JEDINÉHO FONDU

SAMOSTATNÝ PŮVODCE SPLŇUJE VĚTŠINU TĚCHTO KRITÉRIÍ

- funkční a organizační samostatnost, samostatná spisová služba
- právní akt o utvoření, kompetenci a jednacím řádu
- samostatná bilance a běžný účet ve finančním ústavu
- samostatný organizační řád
- vlastní pečeť nebo razítko
- hlavička na dopisním papíře
- vydávání stanovisek nebo rozhodnutí vlastním jménem

B) ARCHIVÁLIE JEDNOHO SAMOSTATNÉHO PŮVODCE VE FONDU DRUHÉHO PŮVODCE

STRUKTURA REGISTRATURY

produkce vlastní kanceláře
původce (došlé, odeslané a
neexpedované interní
dokumenty)

dokumenty jiných původců
v organickém vztahu
k původci a registratuře

dokumenty ~~v~~ organického
vztahu ~~k~~ původci a
registratuře

B) ARCHIVÁLIE JEDNOHO SAMOSTATNÉHO PŮVODCE VE FONDU DRUHÉHO PŮVODCE

Obec (do r. 1945) 2. původce	Stavební dokumentace z roku 1944 pro stavbu postavenou v letech 1946-1947 Kniha zápisů ze schůzí vedená v letech 1943-1948	
Místní národní výbor 1. Původce	Dokumenty vzniklé z činnosti místního národního výboru	Torzo dokumentů místního sportovního klubu 4. původce
	Účetní písemnosti za účetní rok 1990 uzavřený k 31. prosinci 1990 Obecní kronika vedená v letech 1978-1992	
Obec (od r. 1990) 3. původce		

B) ARCHIVÁLIE JEDNOHO SAMOSTATNÉHO PŮVODCE VE FONDU DRUHÉHO PŮVODCE

2. Předchůdce
pravá priora

3. Nástupce
pravá posteriora

4. Dokumenty
neoddělitelné bez
porušení kontextu

DALŠÍ PŮVODCI
V REGISTRATUŘE

1. Tvůrce registratury

5. Spisy vedené více
původci
(typové spisy)

6. Spravované
agendy jiného
původce

7. Torzo archiválií
jiného souvisejícího
původce

Základní pravidla pro zpracování archiválií verze 2015

4.

JAK PŮVODCE POPSAT

ZÁSADY POPISU PŮVODCŮ

- samostatný záznam pro každého identifikovaného původce
- strukturovaná forma popisu
- využívání sdílených údajů databáze INTERPI

PROSTŘEDÍ POPISU PŮVODCŮ

- **AUTORITNÍ ZÁZNAMY**
- **DATABÁZE INTERPI**
(Interoperabilita v paměťových institucích)
- **JEDNOZNAČNÝ IDENTIFIKÁTOR**
Moravský zemský archiv ID n000171910

INTERPI – UKÁZKA ZÁZNAMU

Moravský zemský archiv v Brně

	korporace
Preferované označení	Moravský zemský archiv v Brně
Variantní označení	Jihomoravský kraj. Moravský zemský archiv v Brně
Zařazení	
Třída	korporace
Administrativní údaje	
ID INTERPI	n00171910
Stav záznamu	bez revize INTERPI

INTERPI – UKÁZKA ZÁZNAMU

PELHŘIMOV MĚSTO

Kód CZ-RETRO = odkaz na Databázi
sídelních lokalit Čech, Moravy a Slezska
(autoři Karel Kuča, Štěpán Mleziva)

	geografický objekt
Preferované označení	Pelhřimov (Česko)
Variantní označení	Pilgram (Česko)
Variantní označení	Pelhřimov (Czechia)
	jazyk: angličtina
Stručná charakteristika	Okresní město
	Hierarchická struktura
Stát	← Česko
Kraj	← Kraj Vysočina
Okres	← Pelhřimov : okres
	Kódovaná data
MDT	(437.324) (437.24)
Kód země podle MARC21	e-xr--- - Česko
	e-xr-vy – Vysočina (dříve Jihlavský kraj)
Kód CZ_RETRO	12005
	Administrativní údaje
Administrativní údaje	
ID INTERPI	n000130386
Stav záznamu	bez revize INTERPI

INTERPI – UKÁZKA ZÁZNAMU

PELHŘIMOV

POŘADOVÉ ČÍSLO	TŘÍDA ENTIT	ENTITA	POZNÁMKA	IDENTIFIKÁTOR
75	Geografický pojem	Pelhřimov (Česko)	Okresní město	n000130386
76	Geografický pojem	Pelhřimov (Česko : oblast)		n000130387
77	Geografický pojem	Pelhřimov (Česko : okres 1850-1855)		n000725981
78	Geografický pojem	Pelhřimov (Česko : okres : 1868-1949)	Pouze do roku 1918	n000725982
79	Geografický pojem	Pelhřimov (Česko : okres : 1949-1960)		n000725983
80	Geografický pojem	Pelhřimov (Česko : okres : 1960-)		n000130385

DATABÁZE INFORMACÍ O PŮVODCÍCH

INFORMACE O PŮVODCÍCH TVOŘÍ DATABÁZI VYUŽÍVANOU PRO

- rejstříková hesla a přístupové body
- evidenční listy NAD
- popis původců (I. kapitola úvodu archivní pomůcky)

DATABÁZE INFORMACÍ O PŮVODCÍCH

PRVKY POPISU		AP	NAD	HESLO
IDENTIFIKACE	Třída			
	Podtřída			
KÓDOVANÉ ÚDAJE	Identifikátor INTERPI			
	Zdroj kódu			
	Kód			
	Datace platnosti kódu			
JMÉNO/NÁZEV	Preferovaná forma jména			
	Tvar jména – hlavní část			
	Tvar jména – vedlejší část			
	Doplňek			
VZNIK/ZAČÁTEK	Variantní forma jména			
	Datum vzniku/začátku			
	Typ vzniku			
ZÁNIK/UKONČENÍ	Předchůdce			
	Datum zániku/ukončení			
	Typ zániku			
PŮSOBNOST	Nástupce			
	Datace působnosti			
SÍDLO/MÍSTO KONÁNÍ	Sídlo/místo konání			
	Další sídlo			
	Poznámka (adresa)			
STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA	Stručná charakteristika			
DĚJINY PŮVODCE	Dějiny původce			
GEOGRAFICKÁ PŮSOBNOST	Geografická působnost			

PRVKY POPISU		AP	NAD	HESLO
ORGANIZACE A PUSOBNOST	Funkce (agendy) původce			
	Normy konstitutivní			
	Normy v působnosti původce			
	Vnitřní struktura			
PŘEŘAZENÍ	Datum přeřazení			
	Korporace			
ČLENSTVÍ V KORPORACÍCH	Datum začátku			
	Datum konce			
	Zástupce			
VZTAHY MEZI ENTITAMI	Korporace, v níž bylo členství realizováno			
	Identifikátor (ID) entity			
	Preferovaná forma jména entity			
	Doplňek			
AUTOR ZÁZNAMU	Role entity			
	Datace vztahu od - do			
	Typ vztahu			
ZDROJE INFORMACÍ	Zdroj informací			
	Autor záznamu			
ZDROJE INFORMACÍ	Zdroje informací			

POPIS PŮVODCE IDENTIFIKACE, KÓDOVANÉ ÚDAJE

PRVEK POPISU

IDENTIFIKACE

- třída (NAD)
- podtřída (NAD)
- identifikátor INTERPI

KÓDOVANÉ ÚDAJE

- zdroj kódu
- kód
- datace platnosti
- poznámka

PŘÍKLAD

korporace

organizace veřejné správy

n00171910

IČ 70979146

POPIS PŮVODCE JMÉNO, NÁZEV

PRVEK POPISU

- PREFEROVANÁ FORMA JMÉNA
- TVAR PREFEROVANÉHO JMÉNA (NAD)
hlavní část
vedlejší část
- VARIANTNÍ FORMA JMÉNA
- DOPLNĚK, POZNÁMKA

PŘÍKLAD

- 1) jméno, pod nímž je korporace nejvíce známá
- 2) jméno korporací prokazatelně preferované
- 3) úřední podoba jména
- 4) jméno po dobu existence nejvíce užívané

viz Metodický pokyn č. 3/2017

POPIS PŮVODCE VZNIK ZÁNÍK, PŮSOBNOST

PRVEK POPISU

- **Model A**
- datum vzniku/zániku
- typ vzniku/zániku
- předchůdce/ nástupce

- **Model B**
- datace působnosti
- předchůdce/nástupce

PŘÍKLAD

založení, sloučení, rozloučení, zrušení
databáze INTERPI

databáze INTERPI

POPIS PŮVODCE

STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA, DĚJINY PŮVODCE

PRVEK POPISU

**STRUČNÁ CHARAKTERISTIKA (NAD,
rejstříková hesla)**

**DĚJINY PŮVODCE (úvod k archivní
pomůcce)**

PŘÍKLAD

popis korporace v jedné větě
(regionální orgán politické místní správy)
viz Metodický pokyn č. 3/2017

- výběr základních údajů o vzniku a zániku
- komentář k údajům z jiných prvků popisu
- další, jinde neuvedené údaje

POPIS PŮVODCE SÍDLO, GEOGRAFICKÁ PŮSOBNOST

PRVEK POPISU

SÍDLO

- sídlo
- další sídlo (NAD)
- poznámka

GEOGRAFICKÁ PŮSOBNOST

PŘÍKLAD

sídlo, doba užívání

přesná adresa

lokality ve správním obvodu

odkaz na správní obvod jako geografický pojem

odloučené provozy podniků

POPIS PŮVODCE ORGANIZACE A PŮSOBNOST

PRVEK POPISU

PŘÍKLAD

FUNKCE (AGENDY) PŮVODCE

přehled kompetencí a agend výčtově v bodech

NORMY KONSTITUTIVNÍ

normy upravující vznik, zánik a kompetence

NORMY V PŮSOBNOSTI PŮVODCE

normy vzniklé z činnosti původce

VNITŘNÍ STRUKTURA

organizační schéma včetně přehledu změn

POPIS PŮVODCE PŘEŘAZENÍ, ČLENSTVÍ V KORPORACÍCH

PRVEK POPISU

- **PŘEŘAZENÍ**
- datum převzetí
- korporace

- **ČLENSTVÍ V KORPORACÍCH**
- datum začátku/konce
- zástupce
- korporace, v níž bylo členství realizováno

PŘÍKLAD

změna zřizovatele, zakladatele,
nadřízené složky

databáze INTERPI

databáze INTERPI

POPIS PŮVODCE VZTAHY MEZI ENTITAMI

PRVEK POPISU

VNĚJŠÍ VAZBY PŮVODCE

- identifikátor entity
- preferovaná forma jména entity
- doplněk
- role entity ve vztahu k původci
- datace vztahu od – do
- typ vztahu
- zdroj informací

PŘÍKLAD

nadřízené, podřízené, kooperující entity
samostatný popis pro každou z nich
databáze INTERPI

nadřízená organizace

podřízenost, nadřízenost, spolupráce

POPIS PŮVODCE EDITORSKÉ ÚDAJE

PRVEK POPISU

PŘÍKLAD

AUTOR ZÁZNAMU

databáze INTERPI

ZDROJE INFORMACÍ

archivní prameny

literatura

internetové zdroje

jiné důvěryhodné prameny, např.
vzpomínky

Základní pravidla pro zpracování archiválií verze 2015

Děkuji za pozornost